

Cuprins

<i>Cuvânt-înainte</i> (Maria Riva)	7
<i>Introducere</i> (Werner Fuld)	9
<i>Despre datare și editare</i> (Thomas F. Schneider)	19
„Spune-mi că mă iubești...”	
Erich Maria Remarque – Marlene Dietrich.....	23
<i>Tabel cronologic</i>	271

„SPUNE-MI CĂ MĂ IUBEȘTI...”

Erich Maria Remarque – Marlene Dietrich:

Mărturii ale unei patimi

Werner Fuld și Thomas F. Schneider (editori)

Traducere din limba germană
de Mariana Bărbulescu

Erich Maria Remarque, Porto Ronco [25.01.1939]

Către Marlene Dietrich, Beverly Hills, North Crescent Drive

[Antet: Erich Maria Remarque (stânga)]

CMD 217-220

Copilă divină și iubită, ieri ai vorbit cu mine la telefon și azi-dimineață am găsit o telegramă de la tine – și toată ziua a fost ușoară și plină de o fericire plutitoare, plină de speranță și încredere și, brusc, timpul n-a mai părut nesfârșit și întunecat – E atât de ciudat că am nevoie de tine! Oare când am mai avut nevoie de cineva în viața asta? Dar acum tu îmi ești necesară, am nevoie de tine ca de mine însumi și chiar mai mult de-atât, pentru viața mea, pentru lucru, pentru tot – ca în cântecul acela stupid: Am nevoie de tine ca să fiu bucuros –

O, Doamne, oare sunt vreun întârziat din tribul Asra¹? E de neînțeles: ieri aproape că nu puteam ridica brațul din cauza reumatismului, fiindcă șofasem cu mașina decapotată – iar azi a trecut totul ca și cum n-ar fi fost. Și capul mi-e foarte ușor, și partea dreaptă e limpede și nu mai e ca sticla spartă – pumă, cu siguranță asta e fiindcă ai spus cu glasul tău frumos și limpede: doar te ador! Așa trebuie

---

1. Aluzie la personajul poeziei lui Heinrich Heine *Sclavul din neamul Asra* (n.t.).

să fie – altminteri n-ar fi iubire și altminteri eu n-aș fi atât de tânăr cum am devenit, iar sângele meu este ca un lan de grâu peste care trece boarea glasului tău, unduindu-se odată cu toate spicele. Chip iubit! Ce ciudat este să dogorești așa și să te simți ca o dansatoare susținută de gleznelor ei subțiri, să nu fi uitat nimic, dar să înalți, să înalți totul mult deasupra ta. Tu, cea nemuritoare, bătaie a inimii mele, puhoi blând și iute, mimoză înflorind lângă casă, bucle de culoarea aurului pe zidul alb. Azi mi-am dat seama pentru prima oară că această carte, nesfârșită în lipsa ta, va avea un capăt, am văzut limanul prăfos și tulburător, iar în spațele lui s-a luminat brusc grădina colorată a dorințelor, grădina cu tine, multele ceasuri de iubire, imaginea familiară a lui Ravic¹, aventura lucrului cu tine, pentru tine, în tine, chipul tău peste umărul meu și gândurile și imaginile colorate zburând, toate dăruite ție, toate făcute să zboare pentru tine, toate, săgeți și lănci ale dorului aruncate spre tine, file albe, scrise, o mie de pagini ale aventurilor din viața noastră ce va să vină! Ah, cât de nerăbdător sunt s-o citesc și s-o scriu împreună cu tine, cât de nerăbdător să vin la tine ca să vezi cât m-am schimbat, să vezi cum a dispărut tot ce era inutil și împovărător și bizar și cum a revenit tot restul, tot ce vreau să-ți aduc, fiindcă ai primit mult prea puțin, mult prea puțin, iar eu am acum atât de mult! Luminoasă panteră de culoarea nisipului dintre trandafiri, tu n-ai voie să mai fii tristă vreodată! N-ai voie

---

1. Protagonistul romanului în lucru *Arcul de triumf*.

să-ți mai faci vreodată griji pentru mine, griji care să te întristeze. Tu trebuie să mă iubești și trebuie să mi-o spui mereu și mereu, nu mă satur s-o aud și, când mi-o spui, mă ajuți în existența asta dublă și ambiguă, alcătuită din muncă și viață, care uneori converg și se întâlnesc și se iau la întrecere spumegând, iar când destinul sumbru și tristețea muncii ies învingătoare, atunci am nevoie de tine și uite că izvorul din mine curge din nou spre foile albe, din care se ridicase valul ce voia să mă inunde. Să muncești înseamnă totuși să fii la bunul-plac al unui străin și să fii mai vulnerabil, iar atunci singurii medici care există sunt mâinile tale și gura ta și ochii tăi. Nu mi-e frică și reușesc să mă descurc, dar e atât de minunat să te simt atunci și să simt că există cineva care poate face totul mai ușor numai pentru că e aici. Ce forță!

Tu, forță iubită și blândă, luna plină se află în dreptul ușii și face din casa mea un bloc alb de calcar, noaptea are tălpi de argint – și pământul se simte vuind fără zgomot – oare de ce nu te ridică de la pământ și nu tășnește, ținându-te deasupra ei, și nu te lasă iarăși jos, pe terasa albită de lună de afară? și ușa se deschide și inima mea stă în loc – În fața mea, pe masă, șade micul cap grecesc din lut cafeniu care seamănă cu tine, cel pe care voiam să ți-l dăruiesc și de care nu pot să mă despart: are aceleași arcade ca tine, fața ta, conturul obrazilor tăi, părul tău, ți-l aduc și fac schimb, luându-te în locul lui pe tine, pe tine. Spune-mi că mă iubești, iubește-mă și spune-mi-o, avem atât de mult de recuperat, nu o pot repeta atât de des cât ar trebui –

ridică-te și vino, zveltă și frumoasă navă cu pânze de pe marea întunecată ca vinul, vântul șoptește în frunzișul sicomorilor, bătrânul timp întunecat de stele ne-a aruncat pe unul celuilalt, vino, vino, unde este părul tău, unde este anul, anul acesta care încă nu ne-a văzut împreună, detestată și iubit în curgerea lui, anul acesta care ține ascunse încă unsprezece luni încheiate și are deja o lună desfrunzită, pierdută pentru totdeauna, să nu ne mai despărțim niciodată, e prea scurt, totul e prea scurt, încă nu ne-am spus nimic, aruncă glasul tău spre mine peste mare și zilele pierdute vor răsuna iarăși din marea trecutului precum clopotele scufundatei Vineta¹, un sunet mistic și fermecător din abisuri, iubește-mă și spune-mi-o, oprește timpul cu răsufierea ta, fiindcă atunci când îmi spui că mă iubești, Atlantis se ridică din valuri și noi pășim cu picioarele uscate prin Marea Roșie a uitării. Iubește-mă și mâinile mele vor înflori, iubește-mă și fruntea mea va dogori, iubito, iubește-mă, ah, iubește-mă, iubește-mă pur și simplu, chiar dacă după aceea nu mai urmează nimic altceva decât să mă faci fericit –

tu, chip iubit

---

1. Numele unui oraș legendar de pe coasta sudică a Mării Baltice, înghițit de ape ca pedeapsă pentru păcatele locuitorilor săi (n.t.).

Erich Maria Remarque, Porto Ronco [29.01.1939]

Către Marlene Dietrich, Beverly Hills, North Crescent Drive

[Antet: Erich Maria Remarque (stânga)]

CMD 535-537

N-ar trebui să te împovărez cu treburile mele – ești atât de departe și nu mai am nici o veste de la tine de săptămâni întregi – dar ieri mi-am îngropat câinele și știu că sunt prost și sentimental, dar e o treabă afurisită să vrei să mergi la culcare și să nu auzi în spatele tău picioarele credincioase – A găsit și a mâncat la o plimbare niște momeală otrăvită pentru vulpi și a mai mers cu mine până acasă, cu picioarele înțepenite, s-a târât până în fața mea și m-a privit, apoi a murit în convulsii – L-am avut vreme de zece ani și a fost cu mine peste tot, la bine și la rău, m-a așteptat oriunde aș fi fost, a trecut prin accidente cu mine nici nu mai știu de câte ori, ne-am culcat sub mașină în Spezia¹ și pe Avus², am alunecat în jos pe gheața din Maloja³ și ne-am răsturnat în Leiden, a avut un șoc nervos la o tamponare în Turingia, dar întotdeauna a urcat din nou în mașină, iar când sângera,

---

1. La Spezia, oraș din regiunea italiană Liguria (n.t.).

2. Șosea destinată inițial curselor de mașini și testării automobilelor (n.t.).

3. Trecătoare în Alpii elvețieni (n.t.).

mai întâi îmi linge sângele mie, a fost singurul meu tovarăș în toți anii ăștia încălciți și agitați, iar acum e mort.

M-a iubit și l-am iubit și nu pot să mă stăpânesc, sunt trist și nu mă pot duce la culcare –

fiindcă și tata zace de două săptămâni, într-o cumplită agonie, în Germania, cu inima pe jumătate paralizată, cu sângele inflammat și încheșat în vene, moare încet și eu știu cât de încet și de infinit de chinuitor, iar când în sfârșit nu mai este conștient, mă strigă în delir printre dinții încleșați, ca să-mi încredințeze mie, celui din urmă, ceea ce poate fi încredințat doar printr-o privire de aproape, ochi lângă ochi, și eu îi simt strigătele prin acea stare mistică de apartenență, îi simt sângele bolnav în sângele meu, îmbolnăvit și el, dar ce folos dacă el tot nu poate fi de ajutor cu nimic, atâta doar că vrea, vrea, vrea să ajungă și să pătrundă până acolo, să-i deblocheze inima paralizată și s-o facă să bată mai domol –

Nu-mi da atenție, nu-s lipsit de curaj, nici frică nu mi-e, nici măcar nu sunt trist și sentimental, pur și simplu așa stau lucrurile și eu le văd și o s-o scot la capăt, dar acum trebuie să plec și să adun totul, toată concentrarea, poate izbutesc cumva să-mi mân simultan toate gândurile pe șosea, poate există vreo șansă – să ajungă – cu bine, iubește-mă, roagă-te pentru mine –